

NAGANIĆ (46) *vb pf*

Oba a jasne.

inf naganić (11). *♦ fut 3 sg* nagani (13). *♦ 3 pl* naganią (2). *♦ praet 3 sg m* naganił (9). *♦ 3 pl m* pers naganił (1). *♦ con 3 sg m* by naganił (3). *f* by naganiła (2). *♦ impers praet* nagani(o)no (1). *♦ part praet act* naganiwszy (4).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII(XVIII) – XVIII w.

Postawić zarzut, podać w wątpliwość, oskarżyć, potępić; carpere Mącz, Cn; reprehendere, vituperare Vulg; cavillari, obtrektare, pervellere, sugillare, vellicare Cn (46) :

naganić kogo, co (11): A któżby mógł takiego nágánić prawdziwie/ Ktoryby żył w tak zacnych zwyczáich pocźciwie. *RejWiz 7v; OrzList e3v; OrzRozm C3; GrzegRóżn B3v; Inculpator est eius viri vita quam ut vel Momus ipse possit carpere, Táki cnoty yeřt tego człowieká żywot/ że by go y Momus nie vmiał nágánić. Mącz 230b; CzechRozm 82v, 101; Stefan Papież/ [...] [papieża Formoza] do Tybru wrzucić rořkazał: wřzytkie iego vřtáwy/ nie tylko nágániwřzy/ ále y przekłáwřzy. NiemObr 178; WujNT Luc 20/26, 2.Cor 8/20. Cf naganić kogo w czym.*

naganić kogo w czym (1): Frydrych dał liřt ná wřzytkę řwobodę iemu [Ratyborowi] w Czechách/ y zá przymowki/ w czymkolwiek by go kto chćiał nágánić řamby Krol o to czynił *BielKron 325.*

naganić komu (1): Ia nie mogąc zátaić czo widzę ná oko/ Vkażę wam ich řpráwy chociař nie řzyroko. Ktoby mi chćiał nágánić nie moře prawdziwie *PaprPan B3.*

Szeregi: »naganić abo potępić« (1): Abowiem piřmá nie nágániwřzy/ ábo nie potępiwřzy/ nas nie mogá potępić *GrzegRóżn B3v.*

»naganić a zhańbić« (1): rozieřdzamy řye/ nágániwřzy Krolá/ á zhańbiwřzy Rády/ [...] s kąd ten pořzytek mamy/ że Koroná kořdemu obcemu otworem řtoi. *OrzRozm C3.*

a. praw. *Zakwestionować czyjeř pochodzenie szlacheckie lub czyjř wiarygodnořć jako řwiádka w řádzie; increpare, inculpare, vituperare JanStat (16) :* táմže v řádu ma miánowáć 18 řwiádkow godnych wiáry řláchćicow/ z ktorych ten to co náganił ma obráć řzeřci *UstPraw H2v.*

naganić kogo, co (14): A co powiedař/ iż odfýła vrřąd řiemřki rzeřzy duchowne/ do duchownego práwá: bá odfýláć/ gdy kogo náganią/ że nie ieřt *legitimus* ábo *legitima*; ále kto wę [!] krwi řwego kogo poimie/ o to pozwu nie widřiałem. *GórnRozm D2v; SarnStat 238 [2 r.], 170. Cf naganić na co kogo; Zwroty.*

naganić komu czym (1): Gdyby kto řtáwił řwiádki záklęte ku iákiemu řwiádeřtwu y dowodowi/ A řtroná przeřciwna náganiłaby im/ tym iż řá w kłátwie/ takowemu ma być dano ná inřze řwiádki *UstPraw C4v.*

naganić na co kogo (1): á ia ieřtem Okřzyc/ y řzláchćic Polřki: ná co by mię kto náganił/ muřiał bym wieřć v Práwá řwiádki/ řem ieřt řzláchćicem *OrzRozm Q.*

Zwroty: »naganić [kogo] krewnořcią« (1): ktorego řákubá [jako řwiádka] ten Dominik nienáganił krewnořcią przy miánowániu řwiádkow *UstPraw C4v.*

»naganić [kogo] w řzlachectwie, względem řzlachectwa« = super nobilitate inculpare, nobilitatem increpare JanStat [szyk zmienny] (5:1): Kto kogo nágani w řláchectwie/ táki řię ma wywieřć řzeřcią řláchćicow/ á to dwa máią przyřádz/ że ieřt nam brát z oycá/ á cztery z wtorego álbo z trzećiego

pokolenia/ iż ieft Sláchćić. *UstPraw* A4v, A4v [2 r.], I; KMieć nie będzie mógł Szláchćićá ktorégokolwiek/ álbo ktory fie zá Szláchćićá ma/ względem Szláchectwá iego nágánić *SarnStat* 238, 470.

»naganić świadka« = *testes super nobilitate inculpare JanStat* [szyk zmienny] (2): Podkomorzy záchowa dzyelo w ładzye łufznym z tym co nágánił świadká. *UstPraw* I; *SarnStat* 470.

b. praw. Zakwestionować jako niesłuszny wyrok lub prawo; *arguere JanStat* [w tym: co (12)] (18) : *Do duellis*, czytay w Státucie łtárym, gđzie *Gregorius* Papiész oné odrzuca, iáko té które łá przeciwné práwu Bożému (łá łłowá Státutowé) Támże nágánił *Speculum Saxonum* z téyże przyczyny *SarnStat* 154, 806.

Zwroty: »naganić [komu] przywilej, przywilejowi« [szyk zmienny] (2:1): ten co mu nágániono przywilej ma przyłádz iż nie ieft fáłsz iż ieft z kłiąg then przywilej *UstPraw* H2v, H2v [2 r.].

»sędziego naganić« = *zakwestionować wyrok* (2): Gdy Sędziego náganią, przedsię iné łpráwy ładzić ma. *SarnStat* 796, 795.

»naganić skazanie, skaźń« = *arguere sententiam JanStat* [szyk zmienny] (10:1): Kiedy Sędzyego skaźni niemoże náganić – *Cazimirus folio 32. UstPraw* C2v; *GroicPorz* e2v, m4v; GDy kto niełufznie nágáni łkazánié Podkomorzégo/ ma dáć mu zá winę łżeść grzywien *SarnStat* 235, 468, 475, 560 [2 r.], 795 [2 r.], 796.

Synonim: potępić.

Formacje współrdzenne cf GANIĆ.

Cf NAGANIĄCY, **NAGANIENIE**, NAGANIONY